

En toch, en dat is de paradox: aan het contradictoire in de mens, voegt God tegenstellingen toe (de Zaligsprekingen).

Met deze mens vol tegenstellingen moet de arts nu handelen. Wij dokters denken dat wij alles begrijpen, en als het dan mislukt psychotherapeutisch contact te leggen, dan is dat nooit — zeggen wij — onze schuld, maar die van de patiënt.

Wij moeten het probleem echter zoeken in ons eigen hart, m.a.w. ik moet snappen dat ik als arts te kort schiet in het verstaan. „L'obstacle est en moi”. Het is mijn zonde dat ik de ander niet begrijp. Mijn ijver en mijn belangstelling is niet genoeg. Ik heb een „obstacle intérieur” en dat is het wat in de weg staat om mijn patiënt te begrijpen. Dat leer ik niet uit de psychologie, maar wel uit de Bijbel.

Balint zegt: „het is helemaal niet vanzelfsprekend, dat ik mijn patiënt begrijp. Dat gebeurt pas, wanneer er in mijzelf iets verandert”. De Bijbel gaat verder en zegt: hoe diep deze verandering van mijzelf moet zijn. Er moet een metanoia komen, die niet alleen met goede wil tot stand komt. Er moet plaats vinden „une intervention de Dieu”. Uit de Bijbel leren wij dat Adam zich verstopt; dat is het moment van de ruptuur met zijn God, ook de ruptuur met zijn naaste. En als Adam toegesproken wordt, zegt hij: „Ik ben bang, ik ben naakt”, d.w.z. ik ben machteloos. Het irreparabele van de zondeval is het zich versteken voor God, waardoor de scheiding tussen God en mens wordt voltrokken. De mens kan God niet meer zien; niet meer zien in Zijn gelaat, alleen van achteren, hij zou het niet verdragen (Mozes, Exodus 33 : 23).

Zo zien wij de patiënt ook vaak alleen op de rug. Hij verbergt zich als mens ook voor zijn medemens en voor zijn dokter. Maar niet alleen de patiënt versteekt zich, de dokter doet evenzo.

Hier is een stille strijd en men komt daar niet uit zonder een „changement intérieur”. Men moet zijn eigen wezen leren zien en zonder beschuldiging staan tegenover de ander. Hier kan men denken aan de problemen van ouders en kinderen. Ouders kunnen aan hun jonge kinderen vaak diepe psychische traumata toebrengen. Men denke aan de 12-jarige Jezus in de tempel. Maria zegt: „Hoe heb je ons dat nu aan kunnen doen”. Dat zeggen ouders altijd. Maar Jezus zegt: „Begrijp me dan toch”. Jezus' ouders snappen er niets van en vele kinderen worden evenzo tot vertwijfeling gebracht omdat de ouders hen waarlijk niet begrijpen.

Zo is het ook tussen patiënt en dokter. Er komt geen begrip, we worden lichtelijk geïrriteerd en stellen de vraag: „U verbergt iets”, m.a.w. bij de zieke ligt de fout dat het niet gaat. Mijn reputatie als dokter verbiedt om maar een ogenblik te denken, dat de fout bij mij ligt. Maar wat zegt de Bijbel?: Het is *mijn* schuld.

In al mijn ijver voor de ander zit mijn hoogmoed. Is deze patiënt soms een werktuig waarmee ik mijn beroep „uitoefen”? Is het niet een mooie rol de „Erlöser” te spelen? Is de patiënt niet afhankelijk van mij als arts? Is het soms hoogmoed zeer begripvol te zijn?

Hier loert een grote dosis hypocrisie. Ik moet erkennen dat ik vaak blind ben en ik moet God bidden dat ik van de verblinding worde bevrijd. Het is altijd zo dat Jezus tot mij spreekt in de persoon van de zieke en toch herken ik Hem niet. Op het moment dat ik Jezus herken in mijn patiënt spruit de communicatie met hem naar voren. Voor Gods aangezicht vind ik het contact. Misschien ineens: Want wat stond in de weg? Mijn zonden, mijn leugen, mijn afgunstig zijn, mijn hoogmoed niet te vergeten.

Alle mensen zoeken in het menselijk symbool „Die Gegenwart Gottes”. Heb ik geen persoonlijk contact met God, dan zoekt de zieke tevergeefs. Hij zoekt immers niet mij, maar God. Plato zegt: L'Amour est naturel. Dat is niet waar, ik heb soms voor mijn patiënt een diepe